

کنم قانون استخدام متوجه بقوه اجرائیه میشود حال این ماده که دولت پیشنهاد کرده که قانون استخدام شامل آنها هم بشود نافذ او میشود زیرا قوه قضائیه نباید داخل در اجرائیه بشود و این قانون استخدام کشوری اهم شده است از اجرائیه و قضائیه و این غلط است و اگر رفع این شبهه را از بنده بکنند دیگر عرضی ندارم.

(جمعی گفتند مذاکرات کافی است)
رئیس - کافی است؟

(گفته شد بلی کافی است)

رئیس - رأی میگیریم بماده واحده آقایانیکه این ماده واحده را تصویب میکنند قیام بفرمایند

(عده کثیری قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. جلسه آتی فردا دو ساعت قبل از غروب موضوع مذاکرات اولاً لایحه دولت راجع بتقاضای صد هزار تومان وجه از بابت کسر مخارج ایت تیل وزارت مالیه

(بعضی از نمایندگان - لایحه راجع مخارج انتخابات چه می شود)

رئیس - آن لایحه هنوز بکمسیون نرفته است ثانیاً لایحه کلک رانی شط کارون ثالثاً کتکرات مسیوم نارابا لایحه دولت راجع بمدارس حومه تهران

(یکی از نمایندگان - خوب است لایحه کاپوتاز هم جزو دستور شود)

رئیس - لایحه راجع بکاپوتاز باید بکمسیون برود.

آقای معاون وزارت امور خارجه هم تقاضا کردند سه مطلب دیگر که از کمسیون گذشته جزو دستور شود یکی راجع به علامه السلطنه دیگری راجع بصقوق هفت نفر از اعضای وزارت خارجه که مشمول قانون استخدام هستند یکی هم تعمیر سفارت اسلامبول.

(مجلس دو ساعت و ربع از شب گذشته ختم شد)

رئیس مجلس - مؤتمن الملک

جلسه ۲۹۱

صورت مشروح مجلس

یوم چهارشنبه سی ام

جوزا ۱۳۰۲ مطابق

پنجم ذی قعدة

۱۳۴۱

(مجلس یکساعت قبل از غروب بریاست آقای مؤتمن الملک

تشکیل گردید)

(صورت جلسه یوم سه شنبه بیست و نهم جوزا را آقای منتصر الملک قرائت نمودند)

رئیس - آقای صدر الاسلام

(اجازه)

صدر الاسلام - آقای بیان الدوله را در صورت جلسه غائب بدون اجازه نوشته اند در صورتیکه ایشان با وجود اینکه مریض بوده اند شرحی هم بکمسیون عرایض نوشته و اجازه مرخصی خواسته بودند تقاضا میکنم مقرر فرمائید اصلاح شود

آقای سید یعقوب - کمسیون مرخصی تشکیل نشده است که اجازه مرخصی ایشان را تصویب کند البته وقتیکه تشکیل شد تکلیف آنرا معین خواهد کرد

رئیس - وقتیکه کمسیون مرخصی تشکیل شد و اجازه نامه را تصویب کرد اصلاح میشود.

آقای آقا میرزا علی کازرونی (اجازه)

آقا میرزا علی کازرونی - بنده بعد از تصویب صورت جلسه عرضی دارم

رئیس - صورت جلسه دیگر ایرادی ندارد؟ محض استحضار خاطر آقایان عرض میکنم بودجه وزارت معارف و اوقاف رسیده است و بکمسیون بودجه مراجعه شده است ولی ضمناً از طرف وزارت مالیه يك دنه به مجلس رسیده است و نسبت باین بودجه ایراداتی داشته است و آن رقمه هم به کمسیون بودجه ارجاع شده است ولی از قرار معلوم آن ایرادات را در کمسیون بودجه رفع کرده اند اگر اینطور است آقای رئیس کمسیون بودجه بفرمایند که بدولت نوشته شود بترتیب بودجه که فرستاده شده است عمل کند.

سلیمان میرزا - همینطور که آقای رئیس فرمودند بودجه معارف را بدو آن به کمسیون بودجه آوردند نواقصی داشت و از بابت صحیه اضافه میخواستند و بعد از مراجعه بر رئیس مالیه و مذاکرات با ایشان توافق نظری پیدا شده و آن نواقص مرتفع شد و بودجه را امروز صبح به کمسیون آوردند و علاوه بر آن امروز کمسیون بودجه يك راپرتی حاضر کرده است در تحت دوماده راجع به ترتیب کلبه بودجه ها که بنظر آقایان خواهد رسید و اگر آقایان تصویب بفرمایند در جلسه فردا مطرح خود.

رئیس - راپرتی است از کمسیون عرایض و مرخصی رسیده قرائت می شود (بشرح ذیل قرائت شد)

کمسیون عرایض و مرخصی تقاضای مرخصی آقای آقا میرزا سید حسن خان نمایند، محترم بلوچستان را از هفتم برج جوزانا آخر برج جوزا تصویب مینماید حاج میرزا مرتضی

رئیس - این راپرت لازم بگرفتن رأی نیست آقای آقا میرزا علی (اجازه)

آقا میرزا علی کازرونی - بنده می خواستم استدعا کنم نظر باینکه راپرت کمسیون مالیه راجع بکاپوتاز تقدیم

مجلس شده است چون اهمیت آن خیلی زیاد است قبل از دخول در دستور مطرح شود.

رئیس - آقای معتمد السلطنه (اجازه)

معتمد السلطنه - بنده تقاضا دارم راپرت راجع به نظمیہ رشت هم جزء دستور شود.

رئیس - فعلا که مطالب زیادی در دستور هست

(بعضی از نمایندگان - خوب است همان دستوریکه دیروز معین شده است مطرح شود)

رئیس - لایحه کاپوتاز بالفعل حاضر نیست فرستادم بیاورند شروع می کنیم به دستوریکه دیروز معین شده است (صحیح است) لایحه راجع به کسر بودجه ایت تیل وزارت مالیه قرائت میشود.

(بشرح ذیل قرائت شد)

کمسیون بودجه لایحه نمره ۹۱۱۹ وزارت مالیه را راجع به یکصد هزار تومان کسر بودجه سنه ماضیه ایت تیل ۱۳۰۱ آن وزارتخانه را تحت مطالعه و وقت در آورده ماده واحده پیشنهادی دولت را تصویب مینماید

ماده واحده - برای مخارج ضروری که در سنه ماضیه ایت تیل ۱۳۰۱ بشرحی که در لایحه شماره ۹۱۱۹ وزارت مالیه تصریح شده است بعمل آمده مبلغ یکصد هزار تومان علاوه بر اعتبار مصوبه قانون دوم حوت تخاقوی تیل اعتبار اضافی برای آن وزارت خانه تصویب می شود.

رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه)

آقا سید یعقوب - بنده چنانچه ملاحظه فرموده اید باین قبیل لوایح بکلی مخالفم و ناچارم بطور کلی بعرض آقایان نمایندگان برسانم.

بنده امروز در کمسیون بودجه بودم و اطلاع کامل حاصل

کردم براینکه ما که پی در پی رأی دادیم و يك مخارجی را تصویب کرده ایم باعث شده است که دولت دچار مضیقه هائی شده که هیچ يك از نمایندگان حاضر نیستند تصور آن مضیقه را بنمایند.

مایارسال آمدیم بودجه وزارت مالیه را در حدود اعتبار يك چهار دیواری معین کردیم ولی بعد بقدری لوایح خرج تصویب کردیم که بکلی آن چهار دیوار خراب شد و اثری از آن باقی نماند يك کرور و پنججاه هزار تومان یکجا از مجلس اجازه خرج خواستند یکجا یک مبلغ دیگر اجازه خواستند و بالاخره آن چهار دیواری بکلی از بین رفت. بنده می خواستم بعرض مجلس برسانم که فایده این بودجه نوشتن چیست؟ فایده کمسیون چیست؟ فایده اینک هیجده نفر میروند در کمسیون بودجه می نشینند و زحمت میکشند و بودجه می نویسند و تقدیم مجلس

میدارند و پس ازدوماه سه ماه حقوق اعضا وزارتخانه هارا معین میکنند چیست؟ آیا اینها تمام شعر و صحبت است؟ آیا اینها وجود خارجی ندارد؟ فلسفه نوشتن بودجه چیست؟ بودجه که مادر سنه ایت تیل نوشتیم آیا مطابق آن عمل شده است که متصل هم لوایح خرج بمجلس میفرستند (جسارت نمی کنم که آقایان نمایندگان بمن سوء ظن پیدا کنند که خدای نخواسته می خواهم تعرضی کرده باشم) در این آخر دوره که میخواهیم از مجلس بروم. مجبور شویم يك قرض هنگفتی را تصویب کنیم ما باید بینیم در مقابل تصویب این مخارج آیا ثروت و محلی داریم بعد اجازه این مخارج را بدهیم نظر باظهاراتی که دیشب

در کمسیون بودجه از طرف آقای رئیس - وزراء وزیر مالیه میشد که همه بیان از بی پولی و بی محلی بود و نظر باینکه بعد از تصویب این مخارج گرفتار ایک سختی هائی خواهد شدم باینجهت بنده باین لایحه مخالفم.

سلیمان میرزا این لایحه صد هزار تومان که الان پیشنهاد بمجلس شده است يك مقدار زیاد دیگری از همین قبیل لوایح هست که یکی بعد دیگری بعرض مجلس خواهد رسید و تمام اینها از يك نظر است در سال گذشته وقتیکه بودجه چهار دیواری تصویب شد چون مثل امثال بودجه کل تصویب نشده بود.

بنابراین بعضی مخارج بود که در آن بودجه منظور نشده بود فرض بفرمائید بودجه وزارت معارف تصویب شده است ولی حقوق معلمین خارجه در ضمن آن بودجه نبوده است ولی در خارج حقوق آن معلمین پرداخته شده است یا مثلا بودجه مدارس حومه طهران در جزو آن بودجه کل نبوده ولی حقوق آنها پرداخته شده است و رئیس کل مالیه نظر باینکه بودجه سال گذشته را مرتب کند و میخواهد مدارك قانونی داشته باشد یعنی این مخارج بتصویب مجلس باشد.

بنابراین این صد هزار تومان و امثال اینک در سابق و لاحق خواهیم دید تمام اینها مخارجی است که در سال گذشته شده و خارج از حدود بودجه چهار دیواری بوده است دیگر بسته است بنظر آقایان.

رئیس - آقای آقا میرزا علی (اجازه)

آقا میرزا علی - در چندی قبل از طرف رئیس مالیه پیشنهاد شد که (۵۰۰) هزار تومان کسر مخارج

وزارت مالیه است آنرا تصویب کنید و در ضمن اطمیناناتی داد که تحقیقات نموده و معلوم خواهد کرد که این مخارج برای چه شده است ما هم دیدیم عجالتاً مخارجی در پیش دارند.

لهذا آنرا تصویب کردیم ما بقبال

پنج هزار تومان میفرمایند در وزارت خارجه اعتبار داده شده است از برای مخارج بیش بینی نشده یعنی يك مخارج فوق العاده وزارت خارجه پیدا می کند يك مامور فوق العاده روانه می کند

يك اعتباری هم مجلس برای این نوع مخارجی که وزارت خانه گرفتار می شود داده و در موقعی که مجبور می شود يك مامور سیاسی را بفرستد این برای آن مخارج است حالا می بینم که آن اعتبار را آورده اند حقوق فرار می دهند آخر چه خواهند گفت آقایان وزیر خارجه و رئیس الوزراء که مسؤل هستند چه جواب خواهند داد.

فردا که مجلس ازین می رود اعتبارات وزارت خارجه را هم که کمیسیون با آن حاتم بخش برایش محل فرار داده است آن وزرائی که گرفتارند چه خواهند کرد اگر دچار اشکال بشوند یا يك مخارج فوق العاده برایشان وارد شود چه خواهند کرد اگر وزارت خارجه معنی برای خرج دارد صرف نظر از اعتبارات باید تصویب کنند و شهریه بدهند والا اعتبار را چه طور میشود شهریه قرارداد و این عریض بنده است جواب بدهند که قانع بشوم.

مخیر - بنده با کمال توقیر و احترام جواب نماینده محترم را عرض می کنم برای اینکه وقت تلف نشود بنده جواب مختصر عرض می کنم والا اگر میل داشته باشید ممکن است بنده تطویل نکلام بکنم و نیم ساعت وقت مجلس را صرف کنم اگر درست در این ماده واحد وقت بفرمایند ملاحظه خواهند فرمود این اعتبار وزارت خارجه که در اینجا نوشته شده است مشمول قانون استخدام نیستند و باین ملاحظه باید يك رای قانونی استثناء از مجلس گرفته شود محل حقوقشان را اعتبار انتظار خدمت قرار داداند نه اعتبارات دیگر و اعتبار انتظار خدمت از برای همین کارها است

رئیس - رای گرفته می شود باین رایرت

(جمعی گفتند - مذاکرات کافی است)

(بعضی دیگر کافی نیست)

رئیس - آقایانیکه مذاکرات کافی می دانند قیام فرمایند

(اکثر قیام نمودند)

رئیس - اکثریت است اسمی قرائت می شود.

(شرح ذیل قرائت شد)

آقای میرزا اسحق خان ۱۷۴

دکتر سعیدالملك ۱۰۰ تومان

ناصر الوزاره ۸۰ تومان

اعتصام الملك ۷۰ تومان

آقایان خان مستخدم سابق وزارت خارجه ۱۰ تومان

هلی اکبر ۱۲ تومان

حاج احمد علی بيك ترجمان سابق ژنرال فونسلوگری اسلامبول ۳۰ تومان

آقایان بيك غرض ۱۰ تومان

حاج هاشم بيك مستخدم سابق سفارت اسلامبول ۱۰ تومان

علیهان مستخدم سابق سفارت برلن که پای او معيوب شده جدیداً پیشنهاد می شود ۱۰ تومان

نائب مختار مستخدم سابق کارگذاری آذربایجان ۴ تومان

اولاد انتظام دربار پیشخدمت باشی وزارت خارجه ۱۰ تومان

فتح الدوله - بنده يك سؤالی دارم میتوانم بکنم؟

رئیس - نسبت باشخاص بلی - ولی نسبت باصل مطلب خیر

فتح الدوله - خواستم سؤال کنم این میرزا اسحق خان که نوشته شد در اینجا و در مقدمه راپرت هم نوشته اند که مشمول قانون استخدام نمی شوند ایشان سالهای سال مشغول خدمت بوده اند حالا میخواهند متقاعد شوند

چطور نمیتوانند مشمول قانون استخدام بشوند؟ بنده این يك نفر را می شناسم مشمول قانون استخدام می شود و سایرین را نمی شناسم -

رئیس - اگر بخواهید تجزیه کنید میتوانید اظهار عقیده کنید والا حق ندارید.

وزیر مالیه - اگر میفرمائید که میرزا اسحق خان مشمول قانون استخدام می شود شاید ولی در صورتی که بخواهید فقط قانون استخدام را در باره ایشان منظور دارند هیچ باو داده نمی شود در صورتی که همان طوریکه اظهار فرمودید شخص که چهل پنجاه سال خدمت باین مملکت کرده و مدیر است شایسته نیست که دولت رضی شود که از گرسنگی بمیرد معلوم است آن قانونی که مشمول متقاعدین است کفایت معاش او را نمی کند باین ملاحظات این را علیحده پیشنهاد کرده اند پارسال هم همین طور مجلس در باره او منظور داشته است

میرزاعلی - بنده پیشنهاد تجزیه می کنم.

رئیس - چطور تجزیه می کنید؟

میرزا علی - اسامی اشخاص را

رئیس - يك يك؟

کازرونی - بلی در باره بعضی باید رای بدهند و آنها را که آقایان عقیده دارند یا مال آنها را که عقیده دارند نشوند.

رئیس - چند قسمت شوند؟

کازرونی - مبلغهای کوچک و کمتر از بیست تومان يك قسمت شود و بقیه يك قسمت

رای داده شود؟

رئیس - این ترتیب تجزیه نیست رای می گیریم راپرت کمیسیون بوده آقایانی که تصویب می کنند ورقه سفید والا بکود خواهند داد

(اخذ آراء و استخراج بعمل آمده نتیجه اینطور شد)

ورقه سفید - ۴۵

رئیس - عده حضار ۷۹ با اکثریت ۳۰ - رای تصویب شد راپرت کمیسیون بودجه راجع بکلیک رانی شط کارون مطرح است (شرح ذیل قرائت شد)

کمیسیون بودجه لایحه شماره ۴۷۷۳ وزارت مالیه را تحت مطالعه دولت در آورده و دو ماده ذیل را پیشنهاد مجلس مقدس می نماید

ماده (۱) مجلس شورای ملی بوزارت مالیه اجازه می دهد که از اول کلک رانی شط کارون در وجه سادات کلانتری پرداخت نماید

ماده (۲) هر موقع وسایل دیگری برای ارتباط در ساحل شط کارون ایجاد شود و عایدات کلک رانی از بین برود ماهیانه مذکور در ماده اول حذف خواهد شد

فیروز مخبر کمیسیون

رئیس - آقای ارباب کیخسرو (اجازه)

ارباب کیخسرو - بنده میخواستم از آقای مخبر سؤالی کنم که در چندنی قبل هم در این باب مذاکره شده و آقای کازرونی بایکي دیگر از آقایان که شرحی در این باب بیان فرمودند اگر این همان قسمت باشد حقیقتاً محل ملاحظه است که بچه عنوان باید از طرف دولت ایران يك چنین پولی داده شود بنده چون نظرم نیست خوب است توضیح بدهند که معلوم بشود همان است یا نه

مخیر - ماده واحد و خصوصاً لایحه دولت و مقدمه که داشت مطلب را خوب واضح کرده است و کمیسیون باین مطالعه این قسم رای داده است

رئیس - آقای آقا سعید یعقوب (اجازه)

آقا سعید یعقوب - این لایحه مدتی است که بمجلس آمده در سابق بنده اطلاع خوبی داشتم و بنده خواستم تأیید کنم فرمایشاتی را که آقای ارباب فرمودند اگر مخبر اطلاع ندارند یکی دیگر از اعضاء کمیسیون توضیح دهند آخر این چیست؟

کلک چیست؟ شط کارون چیست؟ محل این کجاست که میگردانند عوایدش چه خواهد بود؟ اگر باین ترتیب است این را نمی دانم که کمیسیون داده توضیح بدهند که مطلع شوم که آن کسانیکه حاتم بخشی می کنند بدانند از روی چه نظریه باید رای داده شود؟

سلیمان میرزا - اگر لایحه دولت را ملاحظه فرموده باشید و فراموش نفرموده باشید شرح قضیه این طور است:

در دوادزه سال پیش از این سادات کلانتری که سید محمد باقر و سید مرتضی و الا کبود خواهند داد آقایان منتصر الملك و دانش استخراج آراء نموده نتیجه بترتیب ذیل حاصل شد

ورقه سفید علامت قبول ۵۱

رئیس - عده حضار ۷۴ با اکثریت ۵۱

رای تصویب شد لایحه نطق و یکی دو فقره لویایج مختصر بعد از تنفس مطرح میشود در این موقع جلسه برای تنفس تعطیل و بعد از نیم ساعت تشکیل گردید

خبر از کمیسیون نطق بشرح زیر قرائت شد

کمیسیون امتیاز نطق لایحه ۳۴۱۲ دولت را راجع بامتیاز نفت برای اتباع ایران تحت مطالعه و دقت در آورده و با موافقت دولت مواد سه گانه زیر را برای تصویب بمجلس شورای ملی پیشنهاد می نماید

ماده اول - مجلس شورای ملی بدولت اجازه میدهد که امتیاز مانع ائتیرا کشف و استخراج نطق وموم وقیر معدنی گازی بوسی یکی از دو ولایت مذکور ذیل (گیلان - یمازندران) که تکتاب هم ضمیمه آن است) بکمیانی معتبری از اتباع ایران اعطاء نماید

ماده دوم - شرایط این امتیاز برای دولت از شرایطیکه در قانون امتیاز نطق مقرر شده است

۲۴ - برج جدی ۱۳۰۲ - مصوبه مجلس شورای ملی مقرر شده نباید کمتر مساعد باشد

ماده سوم - امتیاز مذکور باید بتصویب مجلس شورای ملی برسد

رئیس - مذاکرات راجع بکلیات است آقای شیخ الاسلام اصفهانی (اجازه)

شیخ الاسلام اصفهانی - بنده نمیدانم فایده گذراندن این مواد از مجلس چیست؟ این اجازه که امتیاز بدولت میدهد دولت سابق مجری داشته و امتیاز نامهم با آنها نوشته و امضا کرده بمجلس فرستاده است تازه مجلس اجازه میدهد که دولت برود بتاجار ایرانی امتیاز ببندد تمام مقصود داوطلبان که میخواهند قانون امتیاز نطق شمال زودتر از مجلس بگذرد این بود که قبلاً باید از مجلس چهارم مشغول کار شوند چون هم پول حاضر کرده اند وهم با کمیانی که که باید چرخ و اسباب آلات با آنها بدهند داخل مذاکره شده اند وهم با متخصصین کمیانی های بار کوبه مذاکره و تقاضای کمک نموده اند تمام این کارها شده منظور این بود که بعد از ختم مجلس مشغول کار شوند یا يك نمونه از کارهاشان بدست بیاید دیده شود که آیا واقعاً ایرانی ها هم میتوانند کار بکنند یا خیر؟ اگر موفق شدند و توانستند

که عقیده بنده و امثال بنده صحیح بوده است و اگر واقعاً هم نتوانسته اند عقیده آنها را صحیح است که میکویند سختی کارهای جزئی را هم بخارجه داد

(از طرف و کلاء همچو چیزی کسی نمیگوید)

شیخ الاسلام - مقصود این بود که این مسئله يك نمونه بشود برای آن امتیاز کلی که دولت اجازه داده است والا باین طور که بدو دولت برود با تاجار ایرانی مذاکره کنند و بعد آن امتیاز نامه را بمجلس بیاورند بنده کاملاً مخالفم حتی این مختصر او بستیونیکه آقای ممتاز السلطنه عقیده دارند و با این ترتیب جز تلف شدن وقت دولت و مجلس و کمیسیون فایده دیگری ندارند

رئیس - آقای آقا سعید یعقوب (اجازه)

آقا سعید یعقوب - اینکه آقای شیخ الاسلام اشاره بدولت سابق فرمودند می دانند لایحه که از هر دولتی تقدیم مجلس می شود مادام که شوراول و دوم وسوم او از مجلس نگذشته ایراد بآن لایحه غیر وارد است حالا باید فهمید اگر مخالفت بکنیم چه صورت دارد؟

همان طوری که رئیس الوزراء سعی خواهد است که انشاء الله در ظرف سه ماه بمجلس را افتتاح نمایند همانطور چهار پنج ماده قانون دولت را مجاز کرده که با کمیانی های امریکائی داخل مذاکره شود و بعد آن لایحه قانون را بموقع اجرا بگذارند همانطور هم بدولت اجازه داده میشود که با کمیانی های معتبر ایرانی داخل مذاکره شده و مسئله را بتصویب مجلس برساند بنده خیلی تقدیس میکنم که تمام امور مملکت را میخواهد بر طبق قوانین مشروطیت و اصول حکومت شوروی بگذرانند بی نظیر این مقدمات اگر این لایحه را امشب رد کنیم چه نتیجه برده ایم؟ کمیانی معتبر ایرانی همین است که در نظر شماست اولاً از يك طرف اینها وقت خواهند داشت که در ظرف این سه چهار ماه آلات و ادوات خود را بر سر فرصت تهیه و تدارک بکنند و از طرف دیگر دست دولت هم باز است که کمیانی داخلی مزبور داخل مذاکرات کامل شده و امتیاز را تمام بکنند و وقتی مجلس دوره پنجم افتتاح شد البته بتصویب مجلس خواهد رسید و این سه چهار ماه هم هیچ اهمیت ندارد بلکه فرصتی خواهد بود که از روی تامل با تهیه لوازمات اینکار صورت بگیرد بعلاوه لازم است عرض کنم گمان نمیکنم هیچ نماینده در مجلس عقیده داشته باشد که از ایرانی کار نمی آید بلکه همه معتقدیم که از ایرانی کار می آید و این دولت هم فوق العاده طالب سعادت و بکمیانی امریکائی بود از چهار قطعه که معین شده دو قطعه از سه قطعه سواحل بحر خزر برای کمیانی معین شده بود و این دو

کمی فرمودند من که يك نفر رئیس الوزراء قانونی هستم معتقدم که باید این مسائل مراحل و جریان قانونی خود را طی کند و بتصویب مجلس برسد پس در ظرف این چند ماه دولت با کمیانی مذاکرات خود را خاتمه میدهد آنها هم تدارکات خودشان را حاضر میکنند و در موقع افتتاح مجلس پنجم امتیاز نامه آن مجلس آمده تصویب میشود نمایندگان دوره پنجم که مثل شا قطعاً و کلاً نیستند که عقیده دارند همه مردم باید بنان وساعات برسند بنابراین تصویب این لایحه اشکالی ندارد و گذشتن این لایحه يك نوع سعادت است برای آن است

(اظهار شد مذاکرات کافی است

رئیس رای میگیریم - آقایانی که به کفایت مذاکرات معتقدند قیام فرمایند (جمعی قیام نمودند)

رئیس - معلوم میشود مذاکرات کافی است رای میگیریم برای شور در مواد آقایانی که تصویب میکنند قیام فرمایند (عده کثیری برخاستند)

رئیس - تصویب شده ماده اول قرائت میشود

ماده اول - مجلس شورای ملی بدولت اجازه میدهد که امتیاز مانع لغیرا کشفات و استخراج نفت و موم و وقیر معدنی و گاز طبیعی یکی از دو ولایت مذکور ذیل را بکمیانی معتبری از اتباع ایران اعطاء نماید

رئیس - آقای اقبال السلطان (اجازه)

اقبال السلطان - بنده تصور میکنم این ماده با قانون سابق که تصویب شده قدری منافات دارد در قانون سابق یکی از سه ولایات برای ایرانی ها معین شده بود و در اینجا یکی از دو ولایات معین شده به نظر بنده این مسئله تولید اشکال خواهد کرد و شاید از گذشتن اصول آن اسباب اشکال شود

بنده تصور میکنم گذراندن این لایحه زیادی است همان قانون سابق بتجار حق داده که امتیاز نطق یکی از ولایات که حق داشته باشند بگیرند و در موقع خودش مطابق همان قانون باین کمیانی معتبر ایرانی مذاکره و معامله خواهد شد بنا بر این تصور می کنم این قانون مخالف قانون نصرت الدوله مخبر کمیسیون - بنده از اظهارات آقای اقبال السلطان چیزی نفهمیدم و منتظت نشدم چطور و کجا و بچه ترتیب این قانون مخالف با قانون سابق است در قانون سابق که راجع به اعطای امتیاز بکمیانی امریکائی بود از چهار قطعه که معین شده دو قطعه از سه قطعه سواحل بحر خزر برای کمیانی معین شده بود و این دو

دوره چهارم

قطعه از سه قطعه بحر خزر تصریح نشده است که کدام يك از آن قطعات است ولی امروزه در این لایحه که از طرف دولت تقدیم مجلس شده مشخص است که آن قطعه یکی از آن دو قطعه است و بنده هر چه فکر میکنم تناقضی بین این دو قانون نمی بینم اما این که می فرمایند چرا دولت این قانون را پیشنهاد می کند و همان قانون سابق کافی است زیرا همان اجازه مذاکره بدولت میدهد این نظر شاید تا اندازه صحیح باشد چه دولت مطابق همان قانون سابق میتواند باینکي از کمیانیهای ایرانی داخل مذاکره شود و مسئله را ختم کند ولی در عين حال مانع از این هم نیست که پیشنهاد این قانون هم بمجلس بیاید زیرا ضمناً آن نظر استثنائی یکی از قطعات بحر خزر و اعطای آن را به ایرانی ها کاملاً تأیید و تأکید می کند و ثانیاً در این جا يك شرایطی برای ایرانی ها منظور شده که در قانون سابق ملحوظ می شود و آن شرایط مذاکره با ایرانی ها و حقوق دولت است که باید کمتر از امتیاز سابق نباشد به علاوه تصویب این قانون از مجلس کار های تجار و کمیانیهای ایرانی را خیلی سهل میکند که میتوانند بدولت داخل مذاکره شده و دولت هم میتواند شرایط مقدماتی را با آنها بگوید و در حقیقت وقتی که بعد این قانون بمجلس می آید مسائل خیلی سهل و آتوقتی رای مجلس چیز ساده خواهد بود زیرا تمام حدود امتیاز و اختیار دولت و تکالیف کمیانی تقریباً در این ماده معلوم و در نتیجه در آتبه اشکالی نخواهد داشت

رئیس - مذاکرات کافی است؟ (جمعی اظهار نمودند کافی است)

رئیس - پیشنهاد آقای حاج میرزا عبدالوهاب قرائت می شود

(بعضی ذیل قرائت شد)

بنده پیشنهاد میکنم عوض کمیانی نوشته شود دولت مجاز است با اتباع ایران این معامله را بکنند

رئیس - آقای حاج میرزا عبدالوهاب (اجازه)

حاج میرزا عبدالوهاب - بنده عقیده ام این است مثل باز کوبه دولت این معامله را با تمام افراد ایرانی بکنم یعنی هر کس حق داشته باشد يك جریب دو جریب زمین بقدر قوه خودش خریده و در آنجا مشغول کار و استخراج شود و اختیار دادن بيك کمیانی خاص را احتکار و اسباب تضییع حقوق سایرین میدانم خوب است دولت مجاز باشد که قطعه قطعه با افراد داده شاید هم ضمناً کسانی باشند که بیشتر از سایرین به دولت نفع برسانند

رئیس - آقای آقا سعید یعقوب (اجازه)

آقا سعید یعقوب - گمان می کنم این

رئیس - این ترتیب تجزیه نیست رای می گیریم راپرت کمیسیون بوده آقایانی که تصویب می کنند ورقه سفید والا بکود خواهند داد

(اخذ آراء و استخراج بعمل آمده نتیجه اینطور شد)

ورقه سفید - ۴۵

رئیس - عده حضار ۷۹ با اکثریت ۳۰ - رای تصویب شد راپرت کمیسیون بودجه راجع بکلیک رانی شط کارون مطرح است (شرح ذیل قرائت شد)

کمیسیون بودجه لایحه شماره ۴۷۷۳ وزارت مالیه را تحت مطالعه دولت در آورده و دو ماده ذیل را پیشنهاد مجلس مقدس می نماید

ماده (۱) مجلس شورای ملی بوزارت مالیه اجازه می دهد که از اول کلک رانی شط کارون در وجه سادات کلانتری پرداخت نماید

ماده (۲) هر موقع وسایل دیگری برای ارتباط در ساحل شط کارون ایجاد شود و عایدات کلک رانی از بین برود ماهیانه مذکور در ماده اول حذف خواهد شد

فیروز مخبر کمیسیون

رئیس - آقای ارباب کیخسرو (اجازه)

ارباب کیخسرو - بنده میخواستم از آقای مخبر سؤالی کنم که در چندنی قبل هم در این باب مذاکره شده و آقای کازرونی بایکي دیگر از آقایان که شرحی در این باب بیان فرمودند اگر این همان قسمت باشد حقیقتاً محل ملاحظه است که بچه عنوان باید از طرف دولت ایران يك چنین پولی داده شود بنده چون نظرم نیست خوب است توضیح بدهند که معلوم بشود همان است یا نه

مخیر - ماده واحد و خصوصاً لایحه دولت و مقدمه که داشت مطلب را خوب واضح کرده است و کمیسیون باین مطالعه این قسم رای داده است

رئیس - آقای آقا سعید یعقوب (اجازه)

آقا سعید یعقوب - این لایحه مدتی است که بمجلس آمده در سابق بنده اطلاع خوبی داشتم و بنده خواستم تأیید کنم فرمایشاتی را که آقای ارباب فرمودند اگر مخبر اطلاع ندارند یکی دیگر از اعضاء کمیسیون توضیح دهند آخر این چیست؟

کلک چیست؟ شط کارون چیست؟ محل این کجاست که میگردانند عوایدش چه خواهد بود؟ اگر باین ترتیب است این را نمی دانم که کمیسیون داده توضیح بدهند که مطلع شوم که آن کسانیکه حاتم بخشی می کنند بدانند از روی چه نظریه باید رای داده شود؟

زاده و کازرونی و آقا سید یعقوب هم جواب دارد.

بنابراین خوب است این مذاکرات را بگذاریم برای بعد و مذاکره راجع به فوریت، عدم فوریت آن بنمائیم برای اینکه عقیده کمیسیون هم هنوز معلوم نیست.

رئیس - این ترتیب مخالفت با نظامنامه ندارد برای اینکه این موقع سوای سایر مواقع است در سایر موارد وقتیکه رد فوریت بشود دلالت بر رد لایحه نمی کند ولی در همچو موقعیکه بگردد بیشتر از عمر مجلس باقی نیست رد فوریت دلالت دارد بر رد لایحه بنابراین گمان نمیکنم مخالفتی با نظامنامه داشته باشد.

رئیس - آقای ارباب کیخسرو (اجازه)

ارباب کیخسرو - بنده با حضرت والا موافقم که بایستی رأی فوریت لایحه گرفت تا به کمیسیون مراجعه شود بشود و بعد از این لایحه باین مهمی فوراً طبع و بین آقایان نمایندگان توزیع شود تا آقایان نمایندگان رأی خودشان را بدهند.

رئیس - آقای حاج میرزا عبدالوهاب (اجازه)

حاج میرزا عبدالوهاب - بنده کمال اطمینانی که باین کابینه حاضر داشتم و دارم معذرت با فوریت این لایحه بکلی مخالفم و عرض میکنم ازومی ندارد که ما مستمري تصویب کنیم که محتاج باستقراض شویم خوبست بخارج مملکتی که راجع بوزارتخانهها و ادارات است مستثنی کرده و بقیه آن که ضرورت ندارد رد شده و قرضه هم نشود وزیر مالیه - اولاً یاد آوری میکنیم

اینکه میفرمایند اینقدر شهریه و مستمري تصویب نکنند مجلس شورای ملی يك بودجه کل برای مملکت تصویب کرده است و این شهریهها و مستمريها هیچکدام اضافه بر بودجه نیست یا در واقع راجع است بمفاصا حسابهای سنوات گذشته یا اجازه پرداخت وجوهی است از همین بودجه که مجلس تصویب کرده است بنحو دیگر مثل اینکه امشب يك لایحه که از طرف وزارت خارجه پیشنهاد شده بود و تصویب فرمودید و این چیز اضافه میشود که از طرف وزارت خارجه پیشنهاد شده بود بلکه يك خرجی بود در حدود اعتبار بود منتهی وزارت مالیه برای خرج کردن آن محتاج بتصویب مجلس شورای ملی بود و حالا چون موضوع فوریت است بنده زیاد اطاله کلام ننیدم همین قدر آقایان را توجه میدهم بفرمایش آقای رئیس مجلس که فرمودند در این موضوع رد فوریت رد لایحه است زیرا غیر از این چاره نیست حالا نمی خواهم عرض کنم که لایحه را تصویب کنید ولی اقلای باید به آن توجه کنید برای اینکه از طرف دولت پیشنهاد شده و اگر دولت آنرا لازم ندانست

پیشنهاد نمیگردد و البته ما نمیگوئیم که نظر دولت را بر نظر آقایان تحمیل کنیم بلکه آقدر هست که باید مطالعه فرمائید و حرفهای دولت را بشنوید و حرفهایی که دارید فرمائید شاید کمیسیون ما را متقاعد کرد شاید شما را قانع کرد پس این رأی که ما از شما میخواهیم باید متوجه باشید که رد آن مستلزم رد لایحه است ولی قبولش مستلزم قبول لایحه نیست پس رأی دادن به فوریت ضرری ندارد ولی از رد مستلزم ضرری پیدا شود این است که استدعا می کنم که آقایان اشکال نفرمایند و رأی بدهند تا در جلسه آینده در اصل مطلب مذاکره شود.

(جمعی گفتند مذاکرات کافی است و بعضی گفتند کافی نیست)

رئیس - رأی میگیریم بکفایت مذاکرات آقایانی که مذاکرات را کافی میدانند قیام فرمایند.

(اغلب نمایندگان قیام نمودند)

رئیس - معلوم میشود کافی است. رأی میگیریم به فوریت يك شوری

حائری زاده - چون رجوع بکمیسیون بودجه میشود و لوایح بودجه هم يك شور بیشتر لازم ندارد بنابراین محتاج به رأی نیست.

رئیس - خیر موضوع استقراضی غیر از موضوع بودجه هست. رأی میگیریم به فوریت يك شوری آقایانی که تصویب میکنند قیام فرمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد این لایحه بکجا باید مراجعه شود آقای آقا میرزا علی کازرونی

(اجازه)

آقا میرزا علی کازرونی - بنده نظر به تجربیاتی که راجع بکمیسیون بودجه دارم و بواسطه مخارج زیادی که بدبختانه برای ما تهیه کردند محتاج باستقراض شده ایم بنده تقاضا دارم این لایحه به همچو کمیسیون مراجعه نشود.

(همه بیژن نمایندگان - توهین میکنند)

رئیس - قسمت چهارم ماده ۱۲۹ در باره آقای آقا میرزا علی باید اجراء شود.

آقا میرزا علی - مقرر فرمائید قرائت شود (بشرح ذیل قرائت شد)

ماده ۱۲۹ - مواخذه با منع حضور در موارد ذیل است

۱ - نماینده که پس از مؤاخذه در همان جلسه مجدداً از دایره نظم خارج میشود.

۲ - نماینده که در ظرف ۶ ماه دو مرتبه مؤاخذه شده باشد.

۳ - نماینده که مردم را در مجلس علنی بزود خورد یا جنک خانگی یا بوضیعت و نقض قوانین اساسی دعوت و ترغیب نماید.

۴ - نماینده که نسبت بمجلس یا قسمتی از مجلس یا بر رئیس هتک شرف نماید

۵ - نماینده که نسبت بیک یا چند نفر از هیئت دولت فحش داده یا تهدید نماید

۶ - نماینده که بدولت توهین نماید رئیس - ایشان نسبت بیک قسمت از مجلس هتک شرف کردند اگر توضیحاتی دارند بدهند بعد رأی میگیریم به منع حضور.

کازرونی - اولاً بنده قصد هتک شرفی نداشتم و نخواستم هتک شرفی کرده باشم عرض میکنم این حقوق و شهریه که از مجلس شورای ملی گذشته است و کسر بودجه برای مملکت پیدا شده است و بالنتیجه این شده است که امروز میگوئیم محتاج به استقراض شده ایم از اینجهت عقیده بنده این است که باین کمیسیون نیابتی ارجاع شود این هتک شرف نیست حالا اگر آقایان حس کرده اند که این هتک شرف است بنده نمیدانم بنده خدای نکرده نگفتم که کمیسیون خیانت کرده بلکه يك لوايحي را که دولت پیشنهاد کرده است تصویب کرده اند و حالا محتاج باستقراض شده ایم اگر این نسبت بی شرفی است بنده چنین قصدی نداشتم

رئیس - ایندفعه رأی گرفته میشود برای اینکه بعد از این التفاتی بمفهوم الفاظ و معانی که بیان مینمایند داشته باشند رأی میگیریم بمنع ورود آقای آقا میرزا علی آقایانیکه تصویب مینمایند قیام فرمایند (چند نفری قیام نمودند)

مقارن سه ساعت از شب گذشته آقای رئیس متعزماً از مجلس خارج شدند و جلسه دیگر تشکیل نگردید.

مؤتمن الملك

جلسه دویست و نود و دو

صورت مشروح مجلس یوم

پنجشنبه سی و یکم جوزا ۱۳۰۲

مطابق ششم ذیقعده ۲۳۴۱

مجلس یکساعت و نیم قبل از ظهر به ریاست آقای مؤتمن الملك تشکیل گردید. (راپورت کمیسیون بودجه راجع به حقوق معلمین ژیمناستیک و ذغال سنگ مدارس را آقای منتصر الملك بشرح ذیل قرائت نمودند)

کمیسیون بودجه سابق لایحه ۱۴۳ وزارت معارف را تحت مطالعه در آورده قسمت اول و دوم لایحه را که راجع بمبلغ دویست و دو تومن حقوق معلمین ژیمناستیک مدارس متوسطه و سه هزار و هفتصد تومان قیمت ذغال سنگ مدارس متوسطه است و در بودجه پیشنهادی از قلم افتاده بود تصویب نموده است لهادوماده ذیل را برای تصویب بمجلس مقدس پیشنهاد مینماید.

ماده ۱ - وزارت مانیه مجاز است مبلغ دویست و دو تومن حقوق معلمین ژیمناستیک مدارس متوسطه را از باب یکساله سنه